

Søknad om godkjenning av nydyrking gnr 25 bnr 1

1. Med henvisning til vurdering etter naturmangfoldloven § 7 jf. §§ 8–12, jordlova §§ 1 og 11, og med hjemmel i forskrift om nydyrking §§ 4 og 5, godkjennes søkers plan for nydyrking av inntil 33 dekar på landbrukseieendommen gnr. 25 bnr. 1 i Bardu kommune, i samsvar med omsøkt situasjonsplan justert for pålagte buffersoner i punkt 2. Tillatelsen gis etter en samlet avveining av planhensyn, der sikring av matproduksjon, beredskap og dyrevelferd, med dertil nødvendig arealgrunnlag for overgang til løsdrift, tillegges avgjørende vekt.
2. Med hjemmel i nydyrkingsforskriften § 4 annet ledd settes følgende vilkår for godkjenningen:
 - a. Randsone mot Barduelva: Det skal settes igjen en urørt, naturlig vegetasjonssone på minimum 40 meter målt fra normal vannstand. Her tillates ingen hogst, jordbearbeiding eller gjødsling.
 - b. Skjerming av våtmark og tjern: Det skal etableres en urørt buffersone på minimum 10 meter mot tilgrensende myr, tjern og sumpskog. Det tillates ingen grøfting, graving eller drenering som kan påvirke vannspeilet i våtmarksområdene.
 - c. Hekketidsrestriksjoner: Hogst tillates ikke gjennomført i perioden 1. mai til 15. juli av hensyn til hekkende fugl.
 - d. Sikring av kulturminne: Tjæremile ID 341438 skal sikres med en 10 meters buffersone merket i terrenget før oppstart. Ferdsel med tunge maskiner innenfor sonen er forbudt.
 - e. Varslingsplikt: Ved eventuelle funn av eldre eller samiske kulturminner stanses arbeidet omgående og kulturminnemyndighetene varsles, jf. kulturminneloven § 8.
 - f. Kulturlandskap: Stein, stubber og rydningsvirke skal håndteres slik at det ikke skjemmer kulturlandskapet eller endrer karakteristiske trekk i området, og må ikke deponeres i eller skade buffersoner, våtmark eller flomløp.
 - g. Tidsfrist: Tillatelsen gjelder i 3 år fra vedtaksdato, jf. nydyrkingsforskriftens § 4 første ledd.

B E G R U N N E L S E

Faktiske observasjoner etter politisk befarings

Formannskapet har gjennomført befarings på omsøkt areal. Befaringen ga avgjørende avklaringer som nyanserer hva som fremkommer i saksframlegget.

Tørr fastmarksareal: Det omsøkte arealet på 33 daa består av noe høyereliggende, selvdrenerende mineraljord. Det er ikke tale om myr eller flomutsatt våtmark.

Tidligere forstyrret terreng: Skogbunnen bærer tydelig preg av Forsvarets tidligere øvelsesaktivitet med ikke-tilbakeførte skyttergraver og store kjøretøygrøper. Dette reduserer områdets uberørte preg og naturkvalitet vesentlig sammenlignet med de intakte sumpskogene utenfor det omsøkte området.

Terrengskille: Det går et naturlig skille mellom den mineraljorda som er søkt dyrket opp, og de tilstøtende småtjernene og sumpområdene.

Avveining mellom planens hensynssoner

Arealet er i kommuneplanens arealdel underlagt to likestilte hensynssoner: Hensynssone landbruk (H510_1, dyrkingsreserve) og Hensynssone naturmiljø/biologisk mangfold (H560_8).

Hensynssoner etter plan- og bygningsloven § 11-8 etablerer ikke absolutte forbud, men pålegger kommunen å utøve et helhetlig plan- og forvaltningsskjønn.

Staten har fastsatt krav om løsdrift innen 2034. For at søker skal kunne forrente en ny driftsbygning tilpasset besetningskravet, må grovfôr- og spredeareal sikres i nærhet til driftssenteret. Å nekte nydyrking på egnet mineraljord i et kjerneområde for landbruk motvirker nasjonale og kommunale mål om matberedskap og landbruksdrift i distriktene.

Kommunen harmoniserer hensynssonene ved å tillate oppdyrking av fastmarksareal, samtidig som naturverdiene sikres gjennom vilkår.

Vurderinger etter Naturmangfoldloven samt avbøtende tiltak

Statsforvalterens miljøfaglige merknader er vurdert og ivaretatt gjennom vedtakets vilkår.

Buffersoner mot vassdrag og våtmark: Ved fastsettelsen av buffersonene har kommunen tatt utgangspunkt i vannressursloven § 11 og kommuneplanens arealdel pkt. 8.2, som krever et urørt naturlig vegetasjonsbelte på minimum 10 meter langs bredden av vassdrag for å motvirke avrenning og sikre levesteder for planter og dyr.

Buffersonen mot Barduelva er satt til minimum 40 meter i tråd med søkers planbeskrivelse. Dette overoppfyller både kommuneplanens og nydyrkingsforskriftens minstekrav med god margin. En så bred kantsone sikrer en fullgod flom- og erosjonsbarriere, bevarer en ubrutt vilt- og trekkorridor langs elveløpet, og skjermer det fuktige mikroklimaet som flommarkskogen er avhengig av. Dette sikrer også at tiltaket ikke medfører avrenning av næringsstoffer eller partikler til elva. Tiltaket vil dermed ikke forringe vannforekomstens økologiske tilstand, jf. vannforskriften § 12.

Buffersonen mot de tilstøtende våtmarksområdene er lagt på 10 meter, i direkte harmoni med arealplanens standardkrav for årssikre vannforekomster samt formålet i vannressursloven § 11. Ettersom nydyrkingen utelukkende skjer på høyereliggende, selvdrenerende mineraljord der det verken skal graves grøfter eller etableres kanaler, er en 10 meters urørt kantsone mer enn tilstrekkelig for å forhindre avrenning og garantere at grunnvannsspeilet og karbonlagrene i våtmarka forblir intakte.

Føre-var: Usikkerhet rundt sårbare arter som fossenever og dvergspett håndteres ved avbøtende tiltak. Laven krever høy luftfuktighet langs vann/flommark. Ved å sette en 40 meters urørt buffersone mot Barduelva og 10 meter mot myr, tjern og sumpskog, forblir fuktighetsmiljøet og de sårbare vertsarealene fullstendig intakte. Dvergspett er primært avhengig av død og råtnende ved for reirbygging og næringssøk. Kommunen har gjennom vilkårene sikret at selve kjernefunksjonsområdet langs vannstrengene forblir intakt. Omsøkt areal utgjør høyereliggende, tørrere mineraljord som har vært preget av militære inngrep, og representerer ikke dvergspettens primære hekke- eller næringshabitat.

Klima og myr: Det er forbudt å dyrke myr. Det omsøkte arealet er mineraljord. Forbudet mot graving/grøfting nær våtmark sikrer at tilgrensende karbonlagre og hydrologi ikke påvirkes.

Fugleliv og vilt: Forbudet mot hogst i hekketiden (1. mai–15. juli) eliminerer forstyrrelser for hekkende arter. Vannfugl knyttet til tjernene forstyrres ikke da vannspeil og kantvegetasjon skjerms.

Konsekvensutredning: Tiltaket er på 33 daa, godt under terskelen for KU-plikt på 50 daa. Siden avbøtende tiltak med buffersoner og hekketidsvern fjerner faren for vesentlige virkninger jf. KU-forskriften § 10, foreligger det ikke utredningsplikt.

Samlet belastning: De omsøkte 33 daa representerer en naturlig arrondering inntil eksisterende dyrket mark. 81 daa er tidligere godkjent oppdyrket i henholdsvis 2018 og 2022. Ettersom elvekorridoren og våtmarkene bevares sammenhengende, medfører tiltaket ingen kritisk fragmentering av elvesletteøkosystemet. Floan naturreservat som ligger om lag 600 meter unna påvirkes ikke. Samlet belastning er dermed akseptabel fordi inngrepet konsentreres der det allerede er etablert landbruksdrift, mens elvesletta og våtmarkene forblir sammenhengende intakte.

Kunnskapsgrunnlaget bestående av tilgjengelige artsdata, NINA-rapport, flyfoto, LiDAR-data og politisk befarings er tilstrekkelig, jf. Naturmangfoldloven § 8. Saken er tilstrekkelig opplyst.

NINA-rapport 58 er for øvrig over 20 år gammel og basert på eldre metodikk. Formannskapetets befarings har verifisert de faktiske terrengforholdene på den konkrete teigen, herunder at feltet er tørr fastmark med eldre militære spor.

Kulturminner

Innspill fra Troms fylkeskommune følges opp ordrett: Tjæremile ID 341438 pålegges en 10 meters urørt sikkerhetssone. Buffersonen settes til det dobbelte av kulturminnelovens minstekrav og maskinell ferdsel forbys.

Sametingets aktsomhetsplikt er vilkårsfestet.

Det kommunale skjønn og samlet interesseavveining

Statsforvalterens uttalelse er rådgivende. Kommunen har gjort en saklig og forholdsmessig avveining mellom landbruksinteresser og naturhensyn, og hensynet til det kommunale selvstyre skal tillegges stor vekt ved prøving av det frie skjønn, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

NINA-rapport 58 anbefaler at andre unødige inngrep ikke tillates i området Nylund. Kommunen vil bemerke at oppdyrking av fastmark i forbindelse med en tvingende, lovpålagt overgang til løsdrift for å ivareta dyrevelferd og nasjonal matforsyning, ikke kan anses som et unødig inngrep, men tvert imot utgjør et høyst nødvendig samfunns- og næringstiltak.

Tiltaket vil styrke driftsgrunnlaget gjennom økt grovfôrgrunnlag og spredeareal og vil legge til rette for en driftsmessig god løsning ved planlagt overgang til løsdrift. Det er lagt vekt på at arealet består av dyrkbar mineraljord, grenser til eksisterende jordbruksareal, har adkomst og kan opparbeides uten grøfting.

Nydyrkingen representerer en varig styrking av ressursgrunnlaget for driftsenheten for kommende generasjoner, og ivaretar formålet om samfunnsgagnlig og fremtidsrettet bruk av jordressursene i tråd med jordlova § 1 og § 11. Etter en samlet avveining vurderes fordelene for driftsgrunnlaget og den driftsmessige løsningen å veie tyngre enn de gjenværende ulempene.